

Ukoliko je vaš novi radni angažman izvan Srbije:

- Raspitajte se o viznom režimu i o dokumentima koji su neophodni za rad u inostranstvu. Takve informacije je najsigurnije potražiti u ambasadi zemlje u koju odlazite. Turistička viza ne podrazumeva pravo na rad.
- Pribavite kontakte naše ambasade ili konzulata, sindikata i nevladinih organizacija u zemlji destinacije, kako bi u slučaju potrebe mogli da vam pomognu.
- Pasoš čuvajte kod sebe i nemojte ga davati nikome, osim službenim licima (policiji).
- **Pozovite ASTRA SOS telefon 011/7850000 za dodatne informacije i pomoć!**

Vrste pomoći koje vam ASTRA nudi

U cilju sigurnih migracija, ASTRA obezbeđuje:

- informacije o sigurnim migracijama,
- informacije o eventualno poznatim destinacijama,
- informacije o radnom zakonodavstvu u određenim zemljama destinacije,
- informacije o dokumentaciji potrebnoj za obavljanje određenog posla koja se traži u određenim zemljama destinacije (stručna sprema, (ne)priznavanje diplome, potrebne nostrifikacije i slično),
- informacije o licenciranim agencijama za zapošljavanje u našoj zemlji,
- kontakte organizacija i institucija u zemlji destinacije ili eventualno u okolnim zemljama ukoliko u zemlji destinacije ne postoje srodne NVO i diplomatsko-konzularna predstavništva naše zemlje,
- pravnu analizu ugovora pre potpisivanja istog sa poslodavcem.

Radnicima koji su uspeali da izađu iz lanca trgovine ljudima, ASTRA nudi pomoć u oporavku i ostvarivanju njihovih prava, pre svega pravnu pomoć, ali po potrebi i medicinsku, psihološku i druge oblike pomoći i podrške.

Sve usluge koje ASTRA pruža su besplatne.

ASTRA anti
trafficking
action

ASTRA SOS telefon
011/7850000

fax: 011/7850010
E-mail: sos@astra.rs
Website: www.astra.rs

**RADNOJ
EKSPLOATACIJI**

ASTRA anti
trafficking
action

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Mislja u Srbiji

financed by

Austrian
Development Cooperation

Šta je trgovina ljudima u cilju radne eksploatacije?

Trgovina ljudima podrazumeva **prodaju i kupovinu**, tj. držanje neke osobe **u cilju** njene **eksploatacije**, kao i **sve druge radnje koje mogu biti deo tog procesa** (npr. prevoz, skrivanje, čuvanje i sl.). Do eksploatacije uvek dolazi i eksploatacija se uvek održava upotrebom **sile, pretnje, prevaram, zloupotrebom ovlašćenja ili zloupotrebom teškog položaja, otmicom** ili na neki drugi način.

Prinudni rad je svaki rad ili služba koji je iznuđen od neke osobe pod pretnjom bilo kakve kazne i za koji se ta osoba nije dobrovoljno prijavila.¹

Prema poslednjim procenama Međunarodne organizacije rada, u svetu je danas 20,9 miliona ljudi koji su žrtve radne eksploatacije. U našem regionu, tj. regionu centralne i jugoistočne Evrope i Zajednice Nezavisnih Država (bivši SSSR), u proseku 4,2 osobe na 1.000 stanovnika se nalaze u prinudnom radu.

Kao i kod seksualne eksploatacije, mnoge osobe ulaze u situaciju prinudnog rada dobrovoljno. Kasnije, kad shvate da su prevarene, ne mogu da odu. Eksploatisani radnici su prinuđeni na celodnevni rad, u neadekvatnim i nebezbednim uslovima. Nedostatak hrane i vode za piće, neadekvatni higijenski uslovi i uslovi stanovanja, fizičko kažnjavanje, pretnje, strah za sopstveni život i živote članova porodice samo su neki od problema koji za žrtve radne eksploatacije postaju svakodnevnica.

Slučajevi radne eksploatacije u Evropi se najčešće otkrivaju u poljoprivredi i građevinarstvu, mada prinudni rad može biti prisutan u svim privrednim granama.

Prinudni rad se ne odnosi na niske plate ili loše uslove rada, kao ni na situaciju čiste ekonomske potrebe, npr. kada radnik oseća da ne može da napusti posao zato što misli da nema ili stvarno nema mogućnost da nađe drugi posao.

¹ Konvencija Međunarodne organizacije rada br. 29 o prinudnom i obaveznom radu.

Da li ste žrtva trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije?

Odgovori na sledeća pitanja mogu vam pomoći da prepoznate radnu eksploataciju i razlikujete je od loših uslova rada u tranzicionoj privredi.

- Da li ste prevareni po pitanju vrste posla koji obavljate, mesta na kome radite ili poslodavca kod koga radite?
- Da li ste prevareni po pitanju uslova pod kojima ćete raditi?
- Da li ste prevareni po pitanju uslova u kojima ćete živeti tokom datog radnog angažmana?
- Da li vam poslodavac ne isplaćuje zaradu uopšte ili je isplaćuje, ali u iznosu različitom-manjem od dogovorenog?
- Da li vam je poslodavac oduzeo lična dokumenta po dolasku u zemlju destinacije?
- Da li vam je poslodavac obezbedio dozvolu za rad u zemlji destinacije ili radite ilegalno?
- Da li vas poslodavac fizički maltretira ili pretil nasiljem kada se požalite na uslove rada ili odlučite da odete?
- Da li vam poslodavac ne dozvoljava da napustite radno mesto sve dok mu ne pokrijete troškove koje je imao oko vašeg dolaska i zapošljavanja u zemlji destinacije?
- Da li vam je ograničena sloboda kretanja? Da li ste stalno pod nadzorom?
- Da li poslodavac pretil da će vas prijaviti policiji ako odbijete da radite, tj. da ćete završiti u zatvoru zbog ilegalnog rada?

Kako da se zaštitite od trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije?

Sledeći koraci mogu vam pomoći da se zaštitite i izbegnete zamke trgovaca ljudima:

- Raspitajte se detaljno o poslu koji ćete obavljati, uslovima rada, mestu na kome ćete raditi i prikupite podatke o poslodavcu – ime firme, sedište/adresu, broj telefona i ime kontakt osobe. Ako se radi o poslu u inostranstvu, proverite direktno kod poslodavca da li regrutuju radnike u Srbiji.
- Uzmite kontakt informacije (ime, adresu, broj telefona i slično) osobe koja vam kao posrednik nudi posao.
- Ukoliko je moguće, nemojte pristajati na usmene dogovore za posao, a potpišite samo ugovor koji je proverio advokat ili pravnik kome verujete, koji je na vašem jeziku ili jeziku koji dobro razumete.
- Budite naročito oprezni ako vam je ponuđen posao koji nije regulisan ugovorom.